

Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas Ludzas novadā

Nosaukums	Atrašanās vieta	Platība ha	Aizsardzībā kopš	Aizsardzības kategorija	Dabas vērtības
<i>Istras pauguraine</i>	Istras pagasts	862	1977.g.	Dabas parks NATURA 2000	Unikāls vēsturiski ģeogrāfisks komplekss, ko veido grēdu, morēnu pauguru un masīvu reljefs. Teritorijas mežainajā daļā morēnu pauguri un to nogāzes klātas sausiem priežu, egļu un jauktajiem mežiem, ieplakās sastopami melnalkšņu staignāji un pārejas purvi, kas Eiropā ir aizsargājami biotopi.
<i>Istras ezers</i>	Istras pagasts	316	1977.g.	Dabas liegums NATURA 2000	Nozīmīga eitrofa ezera aizsardzības teritorija. Ezeru ietver skuju koku un lapkoku meži, kā arī dažādi aizsargājami pļavu biotopi. No ES Biotopu direktīvas aizsargājamiem biotopiem sastopami: dabiski eitrofi ezeri ar iegrimušu ūdensaugu un peldaugu augāju, melnalkšņu staignāji, jaukti platlapju meži, sugām bagātas atmatu pļavas, boreālie meži.
<i>Pildas ezers</i>	Ņukšu pagasts. Isnaudas pagasts	611	1977.g.	Dabas liegums NATURA 2000	Izcila eitrofu ezera aizsardzības teritorija. Ezers un tā tuvākā apkārtnē ir piemērota barošanās vieta sikspārņiem. Teritorijā konstatētas vairākas retas un aizsargājamas sikspārņu sugas, tostarp – diķa naktssikspārnis. Daudzveidīga ligzdojošo ūdensputnu fauna.
<i>Plusona dižakmens</i>	Istras pagasts	0,01	1977.g.	Dabas piemineklis – ģeoloģiskais veidojums	Akmens 3 m augsts, 5,4 m garš, 4 m plats, apkārtmērs 16,7 m, tilpums 30 m ³ . Akmens sasniedzams tikai sausā laikā, jo apkaime pārpurvota. Slānis migmatizēts gneiss ar lielām kvarca un aplīta dzīslām, satur daudz almandīna kristālu.
<i>Rundēnu Velna dobes</i>	Rundēnu, Lauderu pagasti	8.3	1977.g.	Dabas piemineklis - aizsargājamais ģeoloģiskais un ģeomorfoloģiskais dabas piemineklis	Unikāli pauguri ar ieliektām virsotnēm. Uzskata, ka šie pauguri ir termokarsta veidojumi, taču nav vienota uzskata par to izcelsmi. Lielākais no šiem pauguriem atrodas 3 km uz Z no Rundēniem, 300 m uz R no Zilupes ceļa, mežā - tā izmēri 150 x 90 m, relatīvais augstums 8 - 15 m, nogāžu slīpums 12 - 25 grādi. Paugura virsotnē ir ieplaka ar stāvām (25 - 30 grādi) nogāzēm, tās dibenā - daļēji krūmiem aizaudzis purvs (kūdras biežums līdz 2,5 m). Vaļņa augstums dienvidu un dienvidaustrumu pusē sasniedz 7-8 m, bet ziemeļu daļā ievērojami pazeminās (līdz 3-4 m). Ieplakas nogāzes (paugura „iekšējās” nogāzes) ir stāvas. Paugurs sastāv galvenokārt no fluvioglaciāliem (ledāja kušanas ūdeņu straumju) smilšainiem grants un oļu nogulumiem, vietām ar morēnas rakstura smilšmālu un mālsmits ieslēgumiem. Mazāks līdzīgs paugurs atrodas ceļa otrā pusē, vēl daži pauguri - 2 km tālāk Zilupes virzienā.
<i>Lauderu Velna dobe</i>	Lauderu pagasts	2.2		Dabas piemineklis - aizsargājamais ģeoloģiskais un ģeomorfoloģiskais dabas piemineklis	Izteiksmīga glaciokarsta ieplaka pauguru masīva virsotnē, iedobei stāvas malas, tās lejā ezeriņš

<i>Gomeļmuižas parks</i>	Cirmas pagasts	4,1	2001.g.	Dabas piemineklis - aizsargājамie dendroloģiskie stādījumi	Gomeļmuižas parkā atrodas divi dižkoki (parastais ozols, apkārtmērs 4.54 m un parastā liepa, apkārtmērs 4,27 m) un 4 aizsargājamo augu atradnes (kopā 3 sugas).
<i>Runtortas parks</i>	Ludzas pilsēta	10,1	2001.g.	Dabas piemineklis - aizsargājамie dendroloģiskie stādījumi	Runtortas parkā sastopamās introducētās koku un krūmu sugas: Eiropas lapegle, Sibīrijas ciedrupriede, rietumu tūja, ošlapu kļava, sudrabkļava, kokveida karagāna, krūma karagāna, Vācijas krustābele, Tatārijas sausserdis, parastais filadelfs, kārpainais filadelfs, irbeņlapu fizokarps, baltā apse, balzampapele, Petrovskas papele, kaillapu roze, sārtlapu roze, rosa majalis, noraglapu roze, rievainā roze, trauslais vītols, sarkanais plūškoks, pīlādžlapu sorbārija, Bijāra spireja, Baltrozā spireja, baltais grimonis, strautu sniegoga, Ungārijas ceriņš, matainā ceriņš, parastais ceriņš, Amerikas liepa, vilnainā irbene, mazā kapmirte.
* <i>Rāznas nacionālais parks</i>	Rundēnu pagasts un Rēzeknes novads	3109,1	2004.g.	Nacionālais parks NATURA 2000	Rāznas nacionālais parks izveidots, lai saglabātu dabas vērtības, kā arī raksturīgo Latgales kultūrainavisko vidi plašā Latgales teritorijā. Te konstatēti 14 ES Biotopu direktīvas biotopi. 14% no teritorijas aizņem eitrofi ezeri. Samērā liela pļavu daudzveidība (4 Eiropas nozīmes pļavu biotopu tipi). Viens no ainaviski izcilākajiem ezeriem - Ežezers - ar 26 salām, kuras klātas galvenokārt ar platlapu koku mežiem. Sastopami arī egļu meži un avoti. Nozīmīga ozolu mežu, boreālo mežu un minerālvielām bagātu avotu aizsardzības teritorija salās. Vairākās salās konstatēta zaļā divzobe un Lielajā salā dzeltenā dzegužkurpīte. Salu meži piemēroti dzeņu ligzdošanai.
<i>Kreiču purvs</i>	Goliševas, Blontu pagasts	2273	1999.g.	Dabas liegums NATURA 2000	Šis dabas liegums ir plašs austrumu tipa augstais purvs ar ciņu - lāmu kompleksiem, distrofu ezeru un minerālsalām. Nozīmīga augstā purva, pārejas purva, distrofa ezera un purvainu mežu aizsardzības teritorija. Teritorijas rietumu daļa piemērota dzeņiem. Lielākā teritorijas vērtība ir lielā ligzdojošo un caurceļojošo putnu sugu daudzveidība, ko lielākoties piesaista teritorijā esošie zivju dīķi (atrodas pagastā). Migrāciju laikā dīķos pulcējas ziemeļu gulbji, pīles, ķīvītes, mērkaziņas, tārtiņi, zosis, dzērves u.c. Lieguma teritorijā ligzdo vairākas Sarkanajā grāmatā ierakstītas putnu sugas, piemēram, dzeltenais tārtiņš.
<i>Numernes valnis</i>	Salnavas pagasts	981/ novadā 975	2004.g.	Dabas parrks NATURA 2000	Dabas parks „Numernes valnis” izveidots, lai saglabātu Latvijā un Eiropā retus un aizsargājamus meža un purva biotopus, augu sabiedrības, apdraudētas un aizsargājamas augu un dzīvnieku sugas; izteiksmīgu, vizuāli augstvērtīgu ainavu un nodrošinātu sabiedrību ar augstvērtīgiem rekreācijas resursiem. Atpūtas organizēšana un saimnieciskā darbība dabas parkā veicama, nodrošinot tajā esošo dabas un kultūrvēsturisko vērtību saglabāšanu. Dabas parkā iekļauta kopš 15.06.1999. dabas lieguma “Kugriņu purva un mežu” teritorija un Numernes vaļņa teritorija. Numernes valnis ir

					viena no lielākajām Latvijas osveida grēdām, unikāls ģeoloģisks un botāniskais objekts. Parkā ir vērojama liela floras daudzveidība – uz Numernes vaļņa sastopamas Latvijas dienvidaustrumu daļai raksturīgas sugas, bet reljefa pazeminājumos un purvos – reliktas dažādu okeānisku augu sugu atradnes, purvi bagāti ar orhideju dzimtas sugām. Parka teritorijā un tā apkārtnē pārstāvēti astoņi Eiropā aizsargājami biotopi: skujuoku meži uz osiem un atšķelšanās vaļņiem, boreālie meži, purvaini meži, melnalkšņu staignāji, pārejas purvi un slīkšņas, kaļķaini zāļu purvi ar dižo aslapi, neskarti augstie purvi, dabīgi eitrofi ezeri ar iegrīmušo ūdensaugu un peldaugu augāju. Parkā atrodami divi Latvijā īpaši aizsargājami biotopi – priežu meži ar asinssārto gandreni un priežu meži ar meža silpureni. Dabas parkā ietverta Latvijā lielākā un vitālākā dzeltenās dzegužkurpītes atradne, plašas audzes parkā veido meža silpurene, abas šīs sugas ietvertas ES Biotopu direktīvas 2. pielikumā. Dabas parka veģetācija saistīta ar reljefu un augsnes sastāvu. Vaļņa pakājē izveidojušies zāļu, pārejas purvi un ar kaļķi bagāti purvi. Dabas parkam „Numernes valnis” ir izstrādāts dabas aizsardzības plāns un individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi.
<i>Greblūkalns</i>	Pasienes pagasts	237	1957.g.	Dabas liegums NATURA 2000	Teritorija dibināta priežu mežu uz osiem aizsardzībai, kas Latvijā un Eiropā ir rets biotops. Sastopama ES Biotopu direktīvas augu suga – meža silpurene.
<i>Kurjanovas ezers</i>	Līdumnieku pagasts	263	2004.g.	Dabas parrks NATURA 2000	Viens no nedaudziem Latvijas ezeriem, kurā sastopams liels īpaši aizsargājamo biotopu un augu sugu skaits. Vienīgais zināmais ezers Latvijā, kur vienā ezerā konstatētas divas ļoti retas najādu sugas. Ezeram ir mazs sateces baseins un galvenais apdraudējums ir saimnieciskā darbība pamatbaseinā (rekreācijai paredzētu objektu būvniecība, kailcirtes u.c.). Ezera ekosistēmas stabilitāti nosaka hāru audžu vitalitāte, tāpēc nepieciešams nodrošināties pret iespējamām ietekmēm, kas varētu apdraudēt hāras
<i>Gulbinkas purvs</i>	Zvirgzdenu pagasts	112	1977.g.	Dabas liegums NATURA 2000	Purva liegums aizņem daļu augstā Zvirgzdenes purva un meliorētās, aizaugošanas pļavas. Pļavās un purvā liela augu dažādība, ligzdo reti un aizsargājami putni.
<i>Gulbju un Platpirovas purvs</i>	Līdumnieku pagasts	1724	1977.g.	Dabas liegums NATURA 2000	Teritorija ietver divus purvus un distrofo Lebedinecu ezeru. Izcili austrumu tipa augstie purvi ar ārkausa kasandru <i>Chamaedaphne calyculata</i> . Daļu teritorijas aizņem pārejas purvi un slīkšņas, purvaini meži, kā arī boreālie meži uz purva minerālsalām. Sastopams rets bērzu hibrīds <i>Betula nana</i> , <i>Betula pubescens</i> . Purva klajākā daļa (DR) ar balto baltmeldru <i>Rhynchospora alba</i> ieplakām, bet lielākā purva daļa apaugusi ar līdz 2 m augstām priedītēm. Apdraudošie faktori - neliela teritorijas apkārtnē esošu vecu meliorācijas grāvju un Robežupes taisnošanas ietekme, no liela ogotāju

					pieplūduma pasargā pierobežas režīms.
<i>Klešniku purvs</i>	Līdumnieku pagasts	1987	1977.g.	Dabas liegums NATURA 2000	Izcilas nozīmes austrumu tipa augstais purvs ar pundurbērzu <i>Betula nana</i> . Purvaini meži un distrofs ezers - Peiteļa ezers. Vietām plašs atklāts purvs, kas īpaši piemērots ligzdojošiem bridējputniem. Liela ligzdojošo putnu daudzveidība, skaitliski nozīmīgas populācijas. Apdraudošie faktori - nosusināšana liegumam pieguļošajās teritorijās (arī Krievijas Federācijas pusē), makšķerēšana Peiteļa ezerā, kas traucē atsevišķu putnu sugu ligzdošanu.
<i>Zvirgzdenes ezera salas</i>	Zvirgzdenes pagasts	5	1977.g.	Dabas liegums NATURA 2000	Teritorija veidota ļoti vērtīgu platlapju mežu uz salām aizsardzībai (Ozolu sala un Liepu sala), īpaša nozīme ozolu mežiem. Bagātīgs augu sugu sastāvs: Liepu salā 109 sugas, Ozolu salā - 103 sugas. 2002. gadā uz salām konstatēta jauna, Latvijā ļoti retas grīšļu sugas - matainā grīšļa - atradne.
<i>Seimaņu akmens</i>	Līdumnieku pagasts		2001.g.	Ģeoloģiskais un ģeomorfoloģiskais dabas piemineklis	Atrodas 400 m dienvidos no saimniecības „Seimaņi” mājām, lauka malā pie ceļa, Līdumnieku pagastā. Akmens 1,9 m augsts, 9,5 m garš, 5,6 m plats, apkārtmērs 23,6 m, tilpums 50 m ³ . Ieaudzis zālē. Viens no lielākajiem Latvijas dižakmeņiem, turklāt lielākā daļa atrodas zemē. Akmenim neregulāra forma, tas stipri saplaisājis, rupjgraudains. Domājams, ka uz akmens senatnē dedzināti uguns kuri. Granītgneiss.
<i>Ozupienu parks</i>	Ciblas pagasts	1.7	2001.g.	Dendroloģiskie stādījumi	Dabas parks atrodas pie apdzīvotas vietas - Ozupienu. Ozupienu parks piemērots pastaigām tiem cilvēkiem, kam patīk neskartas dabas ainavas ar aizaugušiem mežiem, nātrēm un citiem apgrūtinājumiem, toties balvā var skatīt varenus kokus, vairākus dižus ozolus, arī skaistu divstumburu osi, pļavas malā pie parka - jauku vīksnu.

*

aizsargājamā teritorija atrodas vairākos novados

Avots: Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūras dati; Dabas aizsardzības pārvalde